

Az év magyar EP- képviselője

2011. június 24.

Összefoglaló

A Nézőpont Intézet átfogó elemzése szerint Járóka Livia (Fidesz-KDNP) volt az év magyar EP-képviselője, mivel az Európai Roma Stratégia élharcosaként mind magyar, mind európai szempontból fontos témában sikerült áttörést elérnie, s e közben a nemzeti érdeket képviselte az európai belpolitikában. Jelentését az Európai Parlament 90 százalékos többséggel fogadta el.

Álláspontunk szerint a statisztikán alapuló rangsorok nem mutatják hitelesen a képviselők valódi eredményességét az európai belpolitikában, ezért csak a tevékenységük mélyebb elemzése tud valós képet adni. A magyar EP- képviselők elmúlt évének értékelését három fő szempont alapján dolgoztuk ki.

Először megvizsgáltuk a képviselők európai belpolitikában játszott szerepét. Az ország szempontjából egy-egy magas politikai hivatal megszerzése, vagy egy-egy fontos európai ügy képviselete is nagy elismerés lehet. Ennek megfelelően a vizsgálat során kiemelt fontosságúnak tekintettük az európai parlamenti jelentéskészítésre szóló megbízást. A plenáris ülésen való felszólalás látványos, de az európai belpolitika szempontjából azonban egy-egy témában az Európai Parlament állásfoglalásának előkészítése, sokkal fontosabb. E szempontból az elmúlt egy évben Surján László (Fidesz-KDNP) munkája volt a legfigyelemreméltóbb, mivel ő volt a 2010-es európai költségvetés jelentéstevője.

Második vizsgálati szempontunk a magyar belpolitika európai megjelenését vizsgálja. A nemzeti szinten ellenzékbe szorult pártok EP-képviselői az európai belpolitikát a kormánykritika fórumaként is felhasználhatják. Mivel a legtöbb EP-képviselő valamelyik európai pártcsaládnak is tagja, a nemzeti szintű kormány-ellenzék ellentétek az európai szintű pártpolitikában is megjelenhetnek. E téren a szocialista politikusok voltak a legaktívabbak.

Végül a harmadik, legfontosabb szempont során azt vizsgáltuk, hogy milyen mértékben sikerült érvényesítenie a magyar EP-képviselőknek a magyar érdekeket az európai belpolitikában. A sikeres nemzeti érdekvédelem szempontjából döntő a megfelelő témaválasztás, a téma európai dimenziójának felmutatása, valamint a sokféle szempont és érdek európai szintű kompromisszumának előkészítése. A Nézőpont Intézet szerint a leglátványosabb munkát a 2009 és 2014 közötti ciklus második évében ezen a területen Járóka Livia, a Fidesz-KDNP európai parlamenti képviselője végezte.

1. Az európai belpolitikával foglalkozó EP-képviselők

Az elmúlt év európai belpolitikájában legjelentősebb szerepet játszó két magyar képviselő Gál Kinga és Surján László volt a Nézőpont Intézet mérlegelése alapján. **Gál Kinga** (Fidesz-KDNP) 2004 óta tagja az Európai Parlamentnek, első alelnöke a Szabadságjogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságnak, valamint tagja az Emberi Jogi albizottságnak. A képviselőasszony terjesztette az Európai Parlament elé az alapvető emberi jogok európai uniós helyzetéről szóló jelentését. Bár a jelentés széleskörű támogatottságot élvezett éles vita alakult ki a magyar kormányparti EP-képviselők és Tabajdi Csaba (MSZP) között az emberi jogok magyarországi helyzetéről. A jelentést végül az Európai Parlament elfogadta, mely nagy sikernek tekinthető. Gál Kinga, a Külügyi Bizottság póttagjaként, az emberi jogok mellett aktívan foglalkozik az EU külügyeivel is. Az Európai Parlament elé terjesztett jelentése a demokrácia és emberi jogok globális terjesztését szorgalmazza, s ebben az Európai Parlamentnek szélesebb jogköröket javasol.

Surján László (Fidesz-KDNP) szintén 2004 óta európai parlamenti képviselő. Az európai belpolitikában végzett munkája leginkább a költségvetési, regionális fejlesztési és gazdasági kérdésekre terjed ki, amit tükröz Költségvetési Bizottsági tagsága és póttagsága a Regionális Fejlesztési Bizottságban. A magyar EP-képviselők közül ő terjesztette be a legtöbb jelentést, szám szerint hetet, az elmúlt évben. Ő volt a 2010-es uniós költségvetés jelentéstevője is, a közép-európai tagállamok képviselői közül elsőként kapta meg ezt a rendkívül fontos feladatot. Munkája nagyban hozzájárult a 2010-es uniós költségvetés elfogadásához, s így az európai belpolitika egyik kulcsszereplőjévé vált.

2. A magyar belpolitikával foglalkozó EP-képviselők

Az elmúlt évben Magyarország reflektorfénybe kerül a nemzetközi politikában, mindenekelőtt az Európai Unióban. A Fidesz-KDNP kétharmados választási győzelme és ennek nyomában aktív kormányzása hazánkra terelte a nemzetközi média figyelmét. A magyar modellkísérlet kísérő figyelmet továbberősítette a 2011 első félévében betöltött Tanács-elnökség, valamint az egymás után lesújtó két katasztrófa is: a falvakat elöntő árvizek és a vörösiszap-katasztrófa. Ezek a témák mind megjelentek az Európai Parlament plenáris ülésein és bizottságaiban

egyaránt. A nemzetközi figyelmet kihasználva a magyar ellenzéki pártok (az EP-ben az MSZP, Jobbik és MDF) igyekeztek kritikájukat nemzetközi fórumokon is megfogalmazni.

A szocialisták részéről **Tabajdi Csaba** és **Göncz Kinga** került legtöbbször konfliktusba a kormánypárti EP-képviselőkkel és a Jobbikkal egyaránt. Az Európai Parlament szeptember 7-ei szólásszabadság témájában tartott plenáris ülésén éles kritikát fogalmazott meg Göncz Kinga (MSZP) a Fidesz törvényhozási gyakorlatával és a médiatörvénnyel szemben, majd az európai romák helyzetével foglalkozó ülésen a Jobbik képviselőit és Nicolas Sarkozy francia elnököt támadta. A magyar uniós elnökség januári meghallgatásán Göncz Kinga éles hangnemben populistának és nacionalistának bélyegezte a felszólaló Orbán Viktort és kritizálta a média-törvényt is. Hasonlóan tett Tabajdi Csaba (MSZP) is, aki az elnökség viharos kezdetét a miniszterelnök antidemokratikus intézkedéseinek és gazdasági populizmusának tulajdonította. Felszólalásában azonban sikeres elnöklést kívánt Orbánnak és a korábbi éles hangnemhez képest visszafogottabban fogalmazta meg kritikáját. Az ellenzéki EP-képviselők elszántan léptek fel a magyarországi alkotmányozással szemben, jóllehet magyarországi párttársaik távol maradtak a magyar Országgyűlés tárgyalásaitól. Brüsszelben a magyar szocialista delegáció egyenesen az Európai Bizottság fellépését sürgette az új alkotmány ügyében egyenesen

Az új magyar alaptörvény uniós vitájára június 8-án került sor, látványos példát adva a magyar belpolitika konfliktusainak európai megjelenítésére. Ekkor éles konfliktus bontakozott ki az Európai Néppárt (köztük a Fidesz-KDNP képviselői) és a szocialisták, liberálisok és zöldek között. Legtöbb kritika az ellenzékkal való egyeztetés hiányára, valamint a hatalom állítólagos „bebetonozására” irányult. **Szájer József** (Fidesz-KDNP) vette védelmébe az alkotmányt, mely során összehasonlította annak tartalmát más európai országok alkotmányaival. Érvelése szerint az új alaptörvény demokratikus és szigorúbb fékeket és ellensúlyokat garantál más uniós államok alkotmányainál. Az Európai Parlamentben lefolytatott vitát erőltetettnek nevezte és a nemzeti szuverenitásba való beavatkozásnak tekintette.

A Jobbik EP-képviselői is gyakran „exportálták” Strasbourgba a magyar belpolitikát. **Szegedi Csanád** (Jobbik) felszólalásában a korábbi magyar miniszterelnök, Gyurcsány Ferenc, bebörtönzését követelte, valamint a médiatörvényt a kínai

modellhez igazodó cenzúra bevezetésének tekintette. **Morvai Krisztina** felszólalásában kiállt Budaházy György mellett, akinek fogva tartását jogellenesnek véli. A Jobbik több felszólalásában igyekszik napirenden tartani a cigánybűnözés helyzetének megoldatlanságát, azonban általánosságban elmondható, hogy a képviselők elszigetelt pozícióban vannak, hiszen nem tagjai egy politikai csoportnak sem.

3. A magyar érdekek legjobb képviselője: Járóka Livia

Járóka Livia 2004-ben kezdte meg munkáját Európai Parlamentben. Ő az első roma nő, akit – Mohácsi Viktóriával, az SZDSZ korábbi képviselőjével együtt – a testület tagjává választottak. Munkássága mindvégig az emberi jogok területére összpontosított, ahol komoly szakmai teljesítményét nemzetközi szintű megbecsülés és elismertség kíséri. 2004 óta tagja az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságnak, valamint helyettes koordinátora a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottságnak. Alelnöke továbbá az EP Anti-rasszizmus és Sokszínűség Munkacsoportjának. Eredményes munkájáért 2006-ban elnyerte a World Young Leaders Forum legjobb európai parlamenti képviselő díját. A World Young Leaders Forum a Világgazdasági Fórum társszervezete, így a díj jelentős nemzetközi elismerésnek számít.

Parlamenti munkájának középpontjában mindig az emberi jogi témák és a diszkrimináció-ellenes programok álltak. Ezen területen felmutatott szakmai teljesítménye kiterjed a kisebbségek, elsősorban a romák érdekképviseletére, valamint a nők és gyermekek jogainak is gyakran adott hangot munkája során. EP-be kerülése óta vezeti az Európai Néppárt és Európai Demokraták közös "A Romák valós integrációjáért" munkacsoportját, melynek keretében konkrét intézkedés-csomagot sikerült kidolgoznia az európai roma népesség integrációjára.

Magyarország számára legfontosabb tevékenysége a Roma Integrációs Keretstratégia kidolgozása volt. A gyakran csak „Járóka-jelentés”-ként emlegetett dokumentumot 86 százalékos többséggel fogadta el mind az Európai Parlament, mind az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság is 2010 novemberében. A jelentés felszólítja a Bizottságot a szükséges intézkedések kidolgozására, valamint az Európai Tanácsban való megvitatására. A keretstratégia elfogadása a magyar EU-elnökség nagy sikere lesz minden valószínűség szerint. Ez a cél a képviselőasz-

szony munkája nélkül nem lett volna elérhető; Járóka Livia hat éve dolgozott az ügyön, és már a korábbi soros elnökségi tagállamokat is igyekezett rávenni a stratégia felvételére a programjukba. A kezdeményezést végül a magyar elnökség karolta fel, amely – az európai parlamenti előkészítésnek köszönhetően – végig is tudta vinni a javaslat elfogadtatását a nehézkes uniós döntéshozatali rendszeren.

A képviselőasszony általa megnevezett legfontosabb cél a roma kérdés átpolitizáltságának megakadályozása, hisz véleménye szerint nem etnikai színezetben kell kezelni a problémákat, hanem annak gazdasági és szociális vonatkozásában. A jelentés szerint a stratégiának a diszkriminációmentesség és emberi jogok tiszteletben tartásának biztosítása mellett olyan területekre kell fókuszálnia, mint az egyenlő hozzáférés biztosítása az oktatási rendszerhez, foglalkoztatáshoz, lakhatáshoz és egészségügyi ellátáshoz. Livia jelentése külön hangsúlyt fektet a roma nők bevonására a társadalmi felzárkóztatásba, hisz esetükben többszörös diszkrimináltság tapasztalható.

A jelentés rámutat, hogy Európában jelenleg 10-12 millió roma él és sokan szembesülnek közülük naponta hátrányos megkülönböztetéssel és társadalmi kirekesztettséggel. Ezen becslés alapján a roma kisebbség a legnagyobb Európában, ezért határozott fellépésre van szükség a helyzet megváltoztatásához mind tagállami és Európai Unió szinten. Szükséges továbbá a szemléletváltozás mind a többségi mind a kisebbségi társadalom részéről, valamint az állami beavatkozás is elkerülhetetlen, mert másképp képtelenség kikerülni a szegénység ördögi körének nevezett társadalmi helyzetből.

A társadalmi integráció mellett szóló ideológiai érveken túl gazdasági érvek is alátámasztják a program szükségességét: a roma népesség fiatal, átlagéletkora 25 év (szemben az EU átlag 40 évvel). Több tagállamban szembesülnek a munkaerőpiacra lépő romák hátrányos helyzetéből következő gazdasági hátrányokkal, ami az alacsony képzettség és a munkaerőpiaci diszkrimináció egyenes következménye. Bulgáriában például az új munkavállalók 23 százaléka roma. A roma népesség integrációja jelentős gazdasági haszonnal járna, hisz növekedne a gazdaság termelékenysége és csökkenne a tagállamok által fizetett szociális segélyek összege.

Korábban is hozott már az EU a romák integrációjára vonatkozó irányelveket, a "Járóka-jelentés" újdonsága annak összetettségében és több területet összefogó

intézkedéstervében van. A megfogalmazott tervezet konkrét vállalásokat és határidőket tartalmaz, valamint felállít egy monitoring rendszert a végrehajtás ellenőrzésére. Ez azonban nem jelenti, hogy a megvalósítás uniós szinten fog végbemenni. A stratégia konkrét gyakorlatba ültetése tagállami hatáskör és feladat marad. A tervezet kimondja, hogy a megfelelő szakpolitikai jogszabályokat nemzeti, regionális és helyi szinten kell meghozni a helyi romákkal folytatott párbeszédet követően. A romák bevonása a programba fontos része a tervezetnek, hisz saját életükről és sorsukról nem lehet a fejük felett dönteni, ráadásul a programba való bevonásukkal a képzett romák munkához juthatnak a közigazgatásban.

Az elkövetkezendő években az EU több forrást szán a társadalmi integráció területére, ami főként a kohéziós, regionális és az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapokból lesznek lehívhatók. Fontos oktatási, egészségügyi, valamint a lakhatást és munkavállalást érintő programok indulhatnak a jövőben Európai Unió társfinanszírozással.

A keretstratégia érinti a térség EU-n kívüli államait is, így a Nyugat-Balkánon és Törökországban is indulhatnak programok. Az utóbbi hatása a térségből kiinduló elvándorlás és (esetenként illegális) migráció csökkenése lehet.

Összességében elmondható, hogy a képviselőasszony elmúlt évi munkája, az európai romapolitika megalapozása, nagy előrelépés a kisebbségi integráció terén, amely Magyarország nemzeti érdeke. Ezért érdemelte ki a Nézőpont Intézettől a 2009-2014-es ciklus második évének „magyar EP-képviselője” címet.